

Тема 10. Основні заходи безпеки при роботі на полях з отрутохімікатами та добривами.

Під час використання пестицидів та агрохімікатів не слід забувати, що хімічне оброблення полів негативно впливає на людей, тварин та довкілля.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у світі щорічно реєструють понад 1,5 млн. випадків отруєнь людей пестицидами та агрохімікатами.

Аграрії повинні добре знати і дотримуватись вимог Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», які є основним чинним нормативним документом в зазначеній галузі.

Головною умовою забезпечення безпеки людей, тварин і навколишнього середовища від забруднення пестицидами є суворе дотримання інструкцій з охорони праці під час зберігання та використання пестицидів, а також методичних вказівок щодо застосування окремих препаратів.

Усі роботи, пов'язані з використанням пестицидів, виконують під керування спеціаліста із захисту рослин. Відповідальність за охорону праці покладають на керівників господарств. Безпосередніх організаторів робіт із захисту рослин добирають з осіб, що мають досвід роботи і спеціальну освіту.

Щороку перед початком робіт із захисту рослин всі особи, що зайняті в них, проходять навчання та інструктаж з питань охорони праці та обов'язковий медичний огляд.

Особи, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням та застосуванням пестицидів та агрохімікатів і торгівлею ними, повинні мати допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними засобами. До всіх видів робіт з пестицидами робітники залучаються за належно оформленим нарядом. Вказані роботи, в тому числі дії з протруєним насіннєвим матеріалом, обов'язково реєструються у спеціальних журналах.

Не допускаються до таких робіт особи:

- віком молодше 18 років;
- вагітні й жінки годувальниці;
- особи з різними хронічними захворюваннями, які мають медичні протипоказання.

Усі роботи з пестицидами і мінеральними добривами повинні бути максимально механізовані. На весь період робіт за кожним працівником закріплюється комплект спецодягу, спецвзуття та засобів індивідуального захисту (протигаз, респіратор, захисні окуляри, рукавички тощо). До респіраторів видається необхідна кількість змінних патронів. Вибір ЗІЗ потрібно здійснювати з урахування властивостей пестицидів і мінеральних добрив, умов праці та особистих даних працівника. ЗІЗ потрібно зберігати в спеціально відведених приміщеннях в окремих персональних шафах.

У зоні роботи з пестицидами потрібно підготувати місця для відпочинку та приймання їжі, забезпечивши їх бачками з питною водою, рукомийником і медичною аптечкою. Ці місця повинні бути розміщені не ближче ніж 200м від межі застосування пестицидів з підвітряного боку.

Роботи з пестицидами рекомендовано проводити у ранкові (до 10) і вечірні години, коли висхідні повітряні потоки мінімальні.

За нормами, аграрії зобов'язані за три дні до початку робіт повідомити населення про місце, строки і способи застосування пестицидів, про заборону здійснювати будь-які сільськогосподарські роботи, випасання худоби на відстані ближче ніж 1 км від місця проведення робіт. Також населення мають поінформувати про необхідність вивезти пасіки на відстань більше 5 км.

Авіаційні та аерозольні роботи із захисту рослин заборонено проводити ближче ніж за 1000м. від населених пунктів, тваринницьких приміщень, пташників, джерел водопостачання і ближче ніж 2 км від рибогосподарських водойм.

Якщо суб'єкт господарювання має поля на відстані менше ніж 500м до житлових будинків, то він не може обробляти їх пестицидами за допомогою вентиляторного обприскування; якщо на відстані менше ніж 300м – не можна використовувати шлангове обприскування.

Працівники повинні суворо дотримуватись вимог безпеки під час таких операцій:

- зберігання і видача отруйних речовин;
- навантажувально-розвантажувальні роботи і транспортування;
- приготування робочих розчинів, отруйних приманок;
- протруєння насіння;
- внесення протруєного насіння в ґрунт;
- оброблення культурних насаджень;
- фумігація приміщень, ємностей і ґрунту;
- знезаражування техніки, інвентарю, засобів індивідуального захисту.

Керівник робіт повинен:

- ознайомити працівників з характеристикою хімікату, особливостями його дії на організм людини і навколишнє середовище, заходами безпеки, правилами охорони та гігієни праці;

- провести інструктаж з охорони праці;
- ознайомити працівників з правилами надання домедичної допомоги;
- стежити за станом і самопочуттям працівників, вживати відповідних заходів при перших скаргах щодо стану здоров'я.

Тривалість робочого дня під час роботи з токсичними пестицидами:

- 1 і 2 класів небезпеки – 4 години (з допрацюванням протягом 2 годин на роботах, які не пов'язані з пестицидами);
- 3 і 4 класів небезпеки – 6 годин.

Дотримання строків безпечного виходу людей на площі, які оброблені пестицидами:

- під час проведення ручних робіт – 7 днів;
- під час проведення механізованих робіт – 3 дні.

Харчування:

- важливим фактором, що визначає опірність організму до отруйних речовин, є харчування; виснажені люди більше піддаються шкідливій дії пестицидів; перед роботою з пестицидами потрібно поїсти. Бажано, щоб їжа була повноцінною за складом і містила продукти з обволікаючими властивостями, які зменшують подразнювальну дію хімічних сполук;

- перед уживанням їжі треба ретельно вимити руки з милом, прополоскати рот і горло; після роботи потрібно прийняти душ;

- небажано вживати жири, тому що вони сприяють всмоктуванню отруйних речовин слизовою оболонкою шлунка; молоко і молочні продукти дуже корисні, але їх заборонено вживати під час роботи з препаратами групи міді;

- не рекомендовано вживати надто солону їжу, яка затримує в організмі рідину, а разом з нею й отруйні речовини.

Заборони та обмеження.

- Під час роботи з пестицидами не можна курити, тому що куріння призводить до збільшення кількості отруйних речовин, які потрапляють в організм.

- Категорично заборонено під час роботи або безпосередньо перед її початком вживати алкогольні напої, тому що вони посилюють токсичну дію отруйних речовин.

- Заборонено вживати їжу на робочих місцях. Це можна робити тільки в спеціально відведених місцях на відстані не менше ніж 200м від місця роботи з навітряного боку.

Працівники, направлені на роботу з отрутохімікатами, повинні проходити обов'язкові попередній (під час прийняття на роботу) і періодичні (протягом трудової діяльності) медичні огляди, що проводяться для працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, та щорічно для осіб віком до 21 року, в обсязі, передбаченому Порядком проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 № 246, та інструктаж з охорони праці.

До роботи з отрутохімікатами не допускаються підлітки молодше 18 років, а також вагітні жінки та матері, які годують, а також особи, що мають протипоказання. Працюючі з отрутохімікатами повинні бути забезпечені спецодягом із щільної пилонепроникної тканини (комбінезони або халати), спецвзуттям (гумові чоботи, черевики, калоші), респіраторами, протигазами, захисними окулярами та рукавицями тощо.

Працівників без спецодягу, спецвзуття та захисних пристосувань допускати до роботи з отрутохімікатами не дозволяється.

Їжу необхідно приймати в спеціально відведеному місці, віддаленому не менше ніж на 100 м від проведення робіт.

По закінченні роботи з отрутохімікатами працюючий повинен зняти спецодяг, ретельно очистити його від пилу та залишити в шафі, встановленій у спеціальному приміщенні, ізольованому від місця зберігання отрутохімікатів.

Не дозволяється зберігання спецодягу вдома та у приміщеннях, не передбачених для цієї мети.

Час роботи з отрутохімікатами не повинен перевищувати 6 годин, а при застосуванні сильнодіючих препаратів ртуті, миш'яку, нікотину, анабазину, фосфорорганічних сполук - 4 години.

На підприємствах, де виконуються роботи з отрутохімікатами, повинні бути інструкції, плакати та пам'ятка про запобіжні заходи при застосуванні отрутохімікатів, а також правила надання першої допомоги.

Отрутохімікати повинні зберігатися тільки у спеціально призначених для цього окремих приміщеннях-складах, які необхідно розташовувати в сухому місці на відстані не менше 200 м від житлових і громадських будинків.

Приміщення складу повинне бути сухим, просторим і світлим, а стіни – щільними без щілин. Підлоги необхідно робити асфальтовані або цементні. Устрій дерев'яних підлог не допускається.

Видача отрутохімікатів зі складу може проводитися тільки за письмовим дозволом роботодавця чи уповноваженого ним органу і тільки тій особі, яка відповідає за проведення робіт з отрутохімікатами.

По закінченні робочого дня невикористані отрутохімікати повинні здаватися на склад, де їх варто зберігати в щільно закритій тарі.

Отрутохімікати перевозять тільки в щільній, добре закритій тарі (дерев'яних або металевих бочках, ящиках, банках, у щільних полотняних або паперових мішках, скляному або глиняному посуду тощо), що не допускає розпилювання, розтрушування сухих або розливу рідких отрут.

Не дозволяється перевозити разом з отрутохімікатами харчові продукти, товари та інші предмети.

Транспорт, призначений для перевезення харчових продуктів і пасажирів, не може бути використаний для перевезення отрутохімікатів.

При застосуванні гербіцидів та пестицидів для обробітку безпосередньо в полі необхідно обов'язково пересвідчитись, що в зоні роботи агрегату та на прилеглих полях не працюють люди, а в разі виконання на цих полях агротехнічних операцій, в подальшому витримати карантинні строки, які встановлені на певний вид пестицидів.

Після закінчення перевезення отрутохімікатів транспортний засіб повинен бути ретельно очищений, вимитий та знешкоджений і тільки після цього допускається до подальшої експлуатації.

Тільки дотриманням вимог правил техніки безпеки та охорони праці, як при виконанні будь яких робіт так і при роботі отрутохімікатами можна зберегти здоров'я та життя наших працівників.

Перша допомога при отруєнні.

У місцях роботи з отрутохімікатами повинна бути аптечка першої допомоги з набором необхідних медикаментів.

До приїзду лікаря необхідно надати потерпілому першу невідкладну допомогу, спрямовану на припинення надходження отрути в організм. Якщо отрутохімікати проникли через дихальні шляхи, людину, яка постраждала, виводять або виносять із небезпечної зони на свіже повітря; якщо через шкіру - препарат змивають струменем води (краще з милом), або знімають шматком тканини і потім обмивають холодною водою, або слабо-лужним розчином. У випадку попадання отрути в очі, їх неодноразово промивають водою.

У тих випадках, коли отрутохімікати проникли в шлунково-кишковий тракт, потерпілому дають випити декілька стаканів води, або слабого розчину марганцевокислого калію (рожевого кольору) і викликають блювоту, повторюючи процедуру кілька разів.

Не можна викликати блювоту у хворого в несвідомому стані і при судомах. Після блювоти дають половину склянки води та активоване вугілля .

При слабкому диханні до носа постраждалого обережно підносять ватку, змочену розчином аміаку(нашатирним спиртом), а у випадку припинення дихання негайно проводять штучне дихання. Перед цим виносять постраждалого на свіже повітря, розстібають одяг, очищають порожнину роту від слизу.

При судомах необхідно забезпечити постраждалому повний спочинок (виключити можливі подразнення).

У випадку проковтування подразних речовин, наприклад формаліну, дають випити засіб для обволікання (крохмальний слиз або кисіль); при цьому не можна вживати молоко, жири, алкогольні напої.

В усіх випадках отруєння отрутохімікатами необхідно якнайшвидше викликати медичного працівника, і при необхідності відправити постраждалого в лікувальний заклад.